

Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı

Uzmanlık Tezi Özeti

Naldöken Sağlık Ocağı Bölgesinde 20-64 Yaş Kadınlarda Obezite Sıklığı Ve Etkileyen Sosyal Etmenler

Işıl Ergin

Danışman: Meral Türk Soyer

Giriş ve amaç: Obezite; dünyada 300 milyon şişman ve 750 milyondan fazla aşırı kilolu bireyi ilgilendiren yaygın bir sorundur. Sanayileşmiş toplumlarda son 200 yılda ortaya çıkan beslenme alışkanlıklarındaki değişime, bireylerin fiziksel aktivitelerinde azalmanın eşlik ettiği başta kentleşme olmak üzere yaşam koşullarındaki pek çok değişikliğin de eklenmesi obezitenin tüm dünyada hızla artmasına neden olmaktadır. En sık görülen kronik hastalıklar sıralamasında da yer alan şişmanlık nedenlerinin belirlenmesi çabalarının, sadece genetik orijinin ve fizyolojik süreçlerin aydınlatılmasına odaklanması önemli bir yanılgıdır. Bu yanılgı, konu ile ilgili geniş bir pazar yakalayan ilaç tekellerine ve diyet gıda endüstrisine katkı sağlamakta fakat şişmanlığı yaratan temel nedenlere ilişkin bilgi sağlamamaktadır. Bir çok araştırmada şişmanlığın bireylerin sosyal, ekonomik, kültürel özellikleri ve bunların değişimleri ile güçlü bir ilişki içinde olduğu gösterilmiştir. Bu çalışmanın da amacı Naldöken Sağlık Ocağı bölgesinde yaşayan 20-64 yaş kadınlarda obezite sıklığını belirlemek ve obezite gelişimini kentli ve yoksul kadınlarda etkileyen sosyal bileşenleri ölçebilmektir.

Gereç ve yöntem: Kesitsel tipteki bu araştırmanın evrenini, yoksul bir bölge olarak değerlendirilen Naldöken Sağlık Ocağı bölgesine bağlı olan 20-64 yaş arasındaki 1578 kadın oluşturmaktadır. SAS programı kullanılarak %29,4 prevalans ve % 5 hata payı ile %95 güven aralığında 10'lu yaş gruplarına göre tabakalı rasgele örneklem yöntemiyle seçilen 265 kadın örneklemini oluşturmaktadır.% 20 yedek örneğe dahil edilmiştir. Kapsayıcılık %90,9'dur. TNSA 2003'te kadınlardaki antropometrik ölçümler için kullanılan dışlama kriterleri bu çalışma kapsamında da kullanılmıştır: Gebelik ve son 3 ay içerisinde doğum yapmış olma. VKİ, kilo/boy² formülüyle hesaplanmış, obezite sınıflamasında DSÖ kriterleri kullanılmıştır. Gıda güvencesizliği, NHANES III'ün soruları kullanılarak değerlendirilmiştir. Sınıfsal durum değişkeninin analizi Boratav sınıflamasına göre yapılmıştır. Objektif yoksulluk göstergeleri değerlendirilirken her hane için mutlak ve göreceli yoksulluk sınırları hesaplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi, SPSS 11.5 sürüm istatistik programı kullanılarak, χ^2 testi ve t testi analizi uygulanarak yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma grubunun yaş ortalaması 35,59±11,78 (20-64)'dir. %28,2'si okur yazar olmayan, %70,1'i İzmir'e göçle gelmiş hanelerde yaşayan kadınlardır. %42,7'si yoksulluk sınırının altında yaşarken, neredeyse tamamı göreceli yoksulluk sınırının altında kalmaktadır. Hanelerin sadece %34 'ünün gıda güvencesi vardır . Araştırma grubunun yaşları ile obez olmaları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Yaş arttıkça obez olma olasılığı artmaktadır. Eğitim durumu, medeni durum, çalışma durumu, ek iş yapma veya ev eksenli çalışmada bulunma, sosyal güvence durumu, hane reisinin kim olduğu, aile ve konut tipi gibi değişkenler ile obez olma arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Doğurganlık özelliklerinden gebelik, canlı doğum, toplam doğum sayıları, yaşayan çocuk sayısı, kürtaj sayısı, menopozda olma ile obezite arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Hane reisinin sınıfsal konumu, mutlak yoksulluk sınırının altında yaşama ve gıda güvencesizliği ile obezite arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Bu bölgedeki obezite sıklığı %46,1 ile Türkiye ortalamasının iki katından fazla bir düzeydedir. Bu sıklığın yoksulluk, sınıf ve gıda güvencesizliği gibi temel bazı sosyal değişkenlerle ilişkisi netlikle ortaya konmuştur. Sonuçlar; obeziteye ilişkin yapılacak toplumsal müdahale çalışmalarının bu sosyal faktörleri göz önünde bulundurduğu ölçüde başarılı olacağını düşündürmektedir.